

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS TÉZISFÜZETE

DR. KOLLÁR CSABA

A magyarországi magánbizton- sági szektor elemzése, fejlődésének lehetséges irányai

Témavezető: Prof. Em. Dr. Berek Lajos

Tartalomjegyzék

1. Summary	2
2. A kutatás előzményei	4
3. Célkitűzések	8
4. Vizsgálati módszerek	9
5. Új tudományos eredmények.....	16
6. Az eredmények hasznosítási lehetősége	17
7. Irodalomjegyzék.....	18
8. Publikációk.....	31
8.1. A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények.....	31
8.2. Az értekezéshez kapcsolódó további tudományos közlemények	33

1. Summary

The topic of my PhD thesis is the analysis of the private security sector in Hungary and the possible directions of its development.

The objectives of my thesis are:

To examine the areas of security. To review the development and evolution of the private security sector in Hungary. To describe the main legislation and standards relevant to the private security sector. To analyze the training and further training opportunities in the private security sector, to examine the popularity of security guard and bodyguard courses in terms of training. To describe in detail the main positions and employment conditions of private security sector employees in Hungary. To describe the macro-environment of the private security sector and to prepare a SWOT analysis of the sector. Describe the relationship between organizational (security) culture and the development of security awareness in the private security sector. Analyze economic indicators and employment data in the private security sector. Formulate a possible vision for the sector based on the opinions of junior and senior experts. Finally, to contribute with my thesis to the development and recognition of the private security sector in Hungary.

In my research, I used the following research methods: data mining, text mining, participant observation and field research in an online environment, content and document analysis in an online environment, large sample questionnaire, focus group interviews with experts, sectoral analysis.

Based on my research findings, I validated my theses, which were as follows:

1. The security guard and the bodyguard and security guard training courses most specific to the (private) security sector are popular.
2. The current macro and micro environment of the sector is not favorable for the future of the sector.
3. The economic indicators for the sector show a picture of an economically sluggish sector, which is difficult to develop
4. The majority of workers are under-motivated and do not receive professional, moral and financial support.
5. The sector's vision is inseparable from artificial intelligence (AI), and the sector does not have a sufficiently pro-active response to the challenges of AI.

In concluding my thesis, I have made recommendations based on the findings described in my thesis for their utilisation, including the activity on advocacy by the professional chamber, developing the competencies of private security managers, improving the security culture of any organization, an annual review of the sector, the adoption of good practices, and the need of preparing educational materials and training courses that address the challenges of Industry 4.0.

2. A kutatás előzményei

A modern társadalom polgárát a külső környezet nem mindig pozitív változásai jobb esetben arra ösztönzik, hogy erőforrásokat mozgósítson annak érdekében, hogy a külső veszélyek valószínűségét csökkentse, s ezzel párhuzamosan objektív biztonságát és szubjektív biztonságérzetét növelje. Az egyén biztonságstratégiája számos tudományterületen és dimenzióban vizsgálható – ahogy azt majd meg is teszem értekezésemben – s megállapítható, hogy a biztonság egyre fontosabb értékévé válik, s megjelenik a biztonsághoz, a biztonságtechnikához, az információbiztonsághoz köthető termékekben és szolgáltatásokban. A magánbiztonsági és az információbiztonsági szektor közül értekezésemben hangsúlyosabban és részletesebben a magánbiztonsági szektorral foglalkozom. A magánbiztonsági szektor vállalkozásai a nemzetgazdaság fontos szereplői a később részletezett komoly hibák ellenére is, mivel több tízezer embernek adnak munkát, illetve tevékenységük után egy részük adót fizet. Tevékenységükkel hozzájárulnak a magán- és közvagyon humán (előerős) és technikai védelméhez, a mechanikai, elektronikai (és komplex szolgáltatás esetén) az informatikai védelmi és biztonsági rendszerek megtervezéséhez, kiépítéséhez, (táv)felügyeletéhez és üzemeltetéséhez, a kulturális- és sportrendezvények és egyéb tömegrendezvények biztonságához, a biztonságos érték- és pénzszállításához – hogy csak a fontosabb tevékenységeiket nevesítsem itt.

A magyarországi magánbiztonsági szektor tudományos problémáit a következőkben látom:

1. **Technológiai kihívások:** valamennyi szektorban, így a magánbiztonsági szektorban sem kerülhetők ki/meg azok a

technológiai kihívások, amelyekkel a szektor vállalkozásainak szembe kell nézni. Ilyenek a 4.0 ökoszisztémához tartozó megoldások, mint a munkafolyamatok egyre nagyobb részének gépesítése, illetve automatizálása, a drónok használata, a humán munkavállalók „leváltása” robotokra, valamint a humán szakemberek szakmai tudásának az új technológiák szerinti fejlesztése, új humán kompetenciák megjelenése.

2. ***A mesterséges intelligencia korának kihívásai:*** a mesterséges intelligencia az élet minden területén, így a magánbiztonsági szektor egyes szolgáltatásaiban (pl.: arcfelismerés, rendszámfelismerés, hangfelismerés) is megjelent, ami pozitívan értékelendő. Amelyik szektor nem képes a mesterséges intelligencia által „diktált” fejlődéssel lépést tartani, az lemarad a fejlődésben, nem tudja megfelelően kiaknázni a mesterséges intelligencia által kínált lehetőségeket, így kevesebb bevételt/nyereséget tud csak realizálni, nem lesz vonzó (különösen a fiatal) munkavállalók számára, elfogadottsága a többi szektorban átlagon aluli marad.
3. ***Tudáshiány:*** a magánbiztonsági szektor munkavállalóinak többsége nincs felkészülve az újfajta biztonsági és biztonságtechnikai technikák, berendezések, rendszerek szakszerű üzemeltetésére/felügyeletére, s így a hatékony és gyors hibaelhárításra sem. Indokolt tehát modern tudásanyagok fejlesztése, s ez alapján a szektor munkavállalóinak (tovább)képzése.
4. ***Szakemberhiány:*** a jól felkészült, megfelelő végzettséggel rendelkező szakemberekből – különösen a technikai és mérnöki szinteken – hiány van, mivel hasonló kompetenciák megléte esetén a magánbiztonsági szektorból át tudnak menni az információbiztonsági szektorba, amelyikben lényegesen magasabbak a fizetések.

5. **Megbecsülés:** Szomorú, hogy sok fővállalkozó úgy tekint az ott szolgálatot teljesítő személy- és vagyonőrré, mint aki mindenféle feladatra használható, főleg, ha az adott területen, objektumban nincs, aki az ilyen feladatokat hivatalosan elvégezné. Gondolok itt: udvargondozás, viráglocsolás, takarítás, postázás, sofőrszolgálat, autómosás, nem a biztonságtechnikai rendszerhez kapcsolódó karbantartási feladatok (pl.: izzócsere, csöpögő csap cseréje, eldugult lefolyó tisztítása), rendezvényhelyszín berendezése, hangosítás, rakodás. Sajnos a munkavállalót képviselő vezető gyakran nem szólal fel az ilyen feladatok elvégzése ellen, mert fontosabbnak tartja a megbízás megtartását.
6. **Súlyos foglalkoztatási és adózási problémák:** a szakmai végzettséggel nem rendelkező munkavállaló foglalkoztatása mellett a másik komoly probléma, hogy sok munkaadó „trükközik” a munkavállaló alkalmazásával (pl.: feketefoglalkoztatás, bejelentés sokkal alacsonyabb összegekkel). A munkaszerződés hiánya, a nem megbeszélte feltételek szerinti fizetések, vagy a fizetések elmaradása, illetve a magánbiztonsági szektorra is jellemző adókerülési problémák nagyon rossz képet festenek a magánbiztonsági vállalatokról, mint munkaadókról, illetve adófizetőkről.
7. **Növekvő és diverzifikálódó biztonsági kihívások:** a COVID (melyet értekezésem megközelítésében vízvonalstóként értelmezek) és annak utóhatása, a nemzetközi terrorizmus erősödése, az orosz-ukrán háború, a migráció, az adat- és információbiztonsági fenyegetések és kihívások növelték a biztonsági kihívások számát, illetve ezek a kihívások számos új területen is megjelentek. Kérdéses, hogy a magánbiztonsági szektor, mint markánsan körülhatárolt szektor képes-e hatékony

válaszokat adni úgy a felkészült szakszemélyzet, a biztonság-szervezés, illetve a modern technika használata révén.

8. **Önállóság, vagy integráció:** számos iparágban tapasztalható, hogy miközben az egyes területek specializálódnak, ezek a specializált területek rendszerint nem önállóan, hanem egy komplex egész részeként jelennek meg. Az élőerős objektum-védelemre egyre gyakrabban tekintenek úgy, mint az épület-üzemeltetés egy területére, amelyiket integrálják a védelmi, biztonsági, tisztasági, épületgépészeti, karbantartási, stb. hu-mán tevékenységek sorába. Ami a biztonságtechnikai rendsze-reket illeti, ezek pedig rendszerint részei akár a köz-, akár a magánépületek vonatkozásában a komplex domotika (intelli-gens épületek) rendszereknek, egyebek mellett az épületfel-ügyeleti, épületgépészeti, kényelmi, hang- és videotechnikai, helyi hálózati alrendszerekkel együtt.

Kérdés, hogy a magyarországi magánbiztonsági vállalkozások úgy döntenek, hogy lehatárolják magukat, vagyis a már eddig is a szolgáltatási palettájukon szereplő, klasszikus megoldásokat kí-nálják, vagy az épületüzemeltetéssel és a komplex domotika rendszerekkel kapcsolatban azt a stratégiát fogalmazzák meg, hogy a biztonság fogalmát kiterjesztik ezekre a területekre, s magukra vállalják az integrátori szerepet. Értekezésem alapvető vizsgálati fókusz a magyar magánbiztonsági szektor elmúlt 8-10 évének fejlődése és az abból levonható következtetések megfogalmazása a fenti kérdésre.

3. Célkitűzések

Az értekezésem elkészítése során megfogalmazott célkitűzéseim a következők:

1. Megvizsgálni a biztonság területeit.
2. Áttekinteni a magyarországi magánbiztonsági szektor kialakulását és fejlődését.
3. Ismertetni a magánbiztonsági szektorra vonatkozó fontosabb jogszabályokat és szabványokat.
4. Elemezni a magánbiztonsági szektor képzési és továbbképzési lehetőségeit, megvizsgálni, hogy mennyire népszerűek a képzés tekintetében a biztonsági őr, illetve a személy- és vagyonőr tanfolyamok.
5. Részletesen bemutatni a magyarországi magánbiztonsági szektor munkavállalóinak fontosabb pozícióit és foglalkoztatásuk körülményeit.
6. Leírni a magánbiztonsági szektor makrokörnyezetét, illetve elkészíteni a szektor GYELV (SWOT) elemzését.
7. Ismertetni a szervezeti (biztonsági) kultúra és a biztonság tudatosság fejlesztésének összefüggéseit a magánbiztonsági szektorban.
8. Elemezni a magánbiztonsági szektor gazdasági mutatószámait, illetve a foglalkoztatással összefüggő adatokat.
9. Junior és senior szakértők véleménye alapján megfogalmazni a szektor lehetséges jövőképét.
10. Végezetül: disszertációmmal hozzájárulni a magyarországi magánbiztonsági szektor fejlődéséhez és elismertségének növeléséhez.

4. Vizsgálati módszerek

Adatbányászat. Az adatbányászatot annyiban tekintem a hagyományos – például – kérdőíves módszerhez képest más módszernek, hogy az adatbányászat során nem feltétlenül kell megfogalmazni hipotéziseket, mivel (1) az adatbázisban szereplő adatokat nem mi gyűjtöttük, csak hozzáférést kaptunk hozzá, így csak azok újra elemzésére van lehetőségünk (jelen értekezésemben nekem is csak erre van lehetőségem), (2) amennyiben az adatokat saját magunk gyűjtöttük, akkor akkora mennyiségű adat állhat rendelkezésre, hogy abból szinte bármilyen hipotézist lehet igazolni/elvetni. Az adatbányászat módszertanában Freedman, Pisani és Purves, Bodon, Buza, Schmarzo, Natinga, valamint Pierson munkáira hagyatkozom, s elsősorban az idősoros elemzést használom.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- OPTEN Informatikai Kft. Céginformációs adatbázisa
- Pest Megyei Kormányhivatal OSAP 1665 Statisztikai felülete

Eredményterméke érkezésében:

- A 2010 és 2019 közötti időszak legnépszerűbb államilag elismert OKJ szakképesítéseinek elemzése a legnépszerűbb magánbiztonsági szakmák vonatkozásában (elméleti részben).
- A magánbiztonsági szektor gazdasági helyzetének és foglalkoztatásának elemzése 2014-2018 és 2014-2021 között (empirikus részben).

Szövegbányászat. A szövegbányászatot alapvetően az adatbányászati technikák közé soroljuk, de vele ellentétben a hangsúly a szöveges adatok kinyerésén, feldolgozásán van. Kutatásaim során elsősorban a szövegek tartalmára és témáira, valamint a

szövegekben megjelenő érzelmi töltetekre figyeltem. Szövegá-
nyászat során Sebők és Tikk könyveire hagyatkoztam.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- Facebook tematikus csoportok.
- Detektor plusz biztonságtechnikai szaklap.
- Szakmai szövetségek és kamarák weboldalai.
- Profession.hu weboldal releváns álláshirdetéseit.

Eredményterméke értekezésemben:

- A magánbiztonsági szektor fontosabb pozícióinak és foglal-
koztatási formáinak a vizsgálata (elméleti részben).

Online résztvevő megfigyelés és terepkutatás. Az online részt-
vevő megfigyelés során a kutató részt vesz az adott csoport(ok)on
belül folyó beszélgetésekben, kérdéseivel, vagy megjegyzéseivel
hozzájárul az ott folyó beszélgetésekhez. A módszertan ajánlást
tesz arra is, hogy egy személlyel a csoporton belüli aktivitása
alapján privát beszélgetést folytassunk. Kutatásom során a részt-
vevő megfigyelés szakirodalmában (Babbie, Cseh-Szombathy és
Ferge, Horváth és Mitev) leírt módszertani javaslatokat átdolgoz-
tam online környezetre.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- Facebook tematikus csoportok.

Eredményterméke értekezésemben:

- Az értekezés elméleti és empirikus részében egyaránt.

Online tartalom- és dokumentumelemzés. Olyan adatelemzési
technika, amelyik az online környezetben (is) elérhető tartalmakat
vizsgál meg. Ilyen dokumentum, illetve kommunikációs terep le-
het: Facebook oldalak, posztok, bejegyzések, chat beszélgetések,
blogbejegyzések, stb. Vizsgált fontosabb témák: a

magánbiztonsági szektor munkavállalóinak véleménye a munkakörülményekről, fizetésről, foglalkoztatási körülményekről. Hasonlóságot mutat a szövegbányászattal, de ahhoz képest gyakran szubjektívabb módszer. A módszertannal foglalkozó szerzők: Babbie, Cseh-Szombathy és Ferge, Krippendorff, Langer.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- Facebook tematikus csoportok.
- Detektor plusz biztonságtechnikai szaklap.
- Szakmai szövetségek és kamarák weboldalai.
- Profession.hu weboldal releváns álláshirdetése.
- Szakkepesites.hu weboldal.
- Nemzeti Pályaorientációs Portál.

Eredményterméke értekezésemben:

- A magánbiztonsági szektor fontosabb pozícióinak és foglalkoztatási formáinak a vizsgálata (elméleti részben).
- A 2010 és 2019 közötti időszak legnépszerűbb OKJ-s képzései.
- A magánbiztonsági szektor munkavállalóinak véleménye (empirikus részben).
- Az értekezés empirikus részeiben.

Online nagymintás kérdőív. A Facebook tematikus csoportok oldalain megosztott, a magánbiztonsági szektor munkavállalóival foglalkozó kérdőív, melynek összeállítása és kiértékelése többek között Babbie, Malhotra, Moksony, Héra és Ligeti és Scipione iránymutatásai szerint történt. A kérdőív a következő részeket vizsgálja: Demográfia, Értékekkel és ismeretekkel kapcsolatos kérdések, Szakmával, hivatással kapcsolatos kérdések, COVID-dal kapcsolatos kérdések, A magánbiztonsági szektor jövőjével

kapcsolatos kérdések, végül a kitöltő szabad szavas véleménye a témával, a kérdőívvel kapcsolatban.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- Facebook tematikus csoportjai

Eredményterméke értekezésemben:

- A magyarországi magánbiztonsági szektor munkavállalóinak véleménye, foglalkoztatási körülményei.

Fókuszcsoportos (szakértői) megkérdezés/beszélgetés. A módszer a kvalitatív kutatási módszerek közé tartozik, s egyaránt találkozhatunk vele a szociológia, s tágabban véve a társadalomtudományok, valamint a marketing-, reklám-, piac- és közvéleménykutatás, illetve a pszichológia területén is. Jelen kutatásomban alkalmazott módszertanom kidolgozásában, valamint az eredmények, mint szöveges tartalmak feldolgozásában és kiértékelésében a társadalomtudományos alapokat Cseh-Szombathy és Ferge, Babbie, Krippendorff, Horváth és Mitev, Gordon és Langmaid, Langer írásai jelentették. Bár kutatásom nem volt marketinges irányultságú, a fókuszcsoport megszervezésében, valamint a fókuszcsoportos beszélgetések megvalósításában Malhotra, Scipione, Kollár, Vicsek műveire támaszkodtam. A két (senior és junior) csoport tagjainak kiválasztásánál a hagyományos kiválasztási módszerekhez és eljárásokhoz képest lényegesen szigorúbban jártam el annak érdekében, hogy a senior csoport tagjai minden szempontból megfeleljenek a szakértői kiválasztás követelményeinek, míg a junior szakértők kiválasztásánál nem annyira szigorúan, de arra törekedtem, hogy a csoport tagjaira igaz legyen az a megállapítás, hogy a mesterséges intelligenciával, rotobotikával, biztonságtechnikával egy átlagos érdeklődőhöz képest

műszaki-informatikai ismereteiknek köszönhetően igazolhatóan és ténylegesen mélyrehatóbban és alaposabban foglalkoznak.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- A mesterséges intelligencia és a biztonság(tudomány) kapcsolatában megkérdezett junior szakértők.
- A mesterséges intelligencia és a biztonság(tudomány) kapcsolatában megkérdezett senior szakértők.

Eredményterméke értekezésemben:

- Az értekezés empirikus részeiben.
- A szektor lehetséges jövőjével foglalkozó fejezetben.

Szektorális elemzés. A vállalatértékelésről többek között Takács, Damodaran, Copeland – Koller – Murrin, Tompa, Kult, a mérleg- és beszámolóképzésről és -elemzésről egyebek mellett Jacobs – Oestreicher, Bán – Kresalek – Pucsek, Éva, Himber – Kapásiné – Kovácsné, Bíró – Kresalek – Pucsek – Sztanó írt Magyarországon is elérhető kiváló szakkönyveket. Ezek – rendszerint igazodva a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásaihoz és/vagy a nemzetközi standardokhoz – vállalati szinten mutatják be a témát. A viszonylag kötött rendbe szerkesztett elemzés kitér rendszerint a számviteli beszámolók alapján számítható mutatószámokra. Ezek közül a gyakoribbak a következők: vagyoni helyzetre, pénzügyi helyzetre, jövedelmezőségre, hatékonyságra, likviditásra, ritkábban a foglalkoztatásra vonatkozó mutatószámok. A gazdasági szektor fogalmát értekezésemben úgy értelmezem, hogy olyan gazdasági szereplők (egyéni és társas vállalkozások) csoportját jelenti, amelynek tagjai hasonló erőforrásokkal rendelkeznek, hasonló célok érdekében, hasonló tevékenységi területen és jogi-társadalmi környezetben működnek, s gazdasági döntéseikben is hasonlóságok figyelhetők meg. Másféle megközelítéssel és

értelmezéssel (pl.: foglalkoztatáspolitikai, földrajztudományi felosztások) jelen értekezésemben nem foglalkozom. A szektorális elemzésnél már viszonylag kevesebb forrás áll rendelkezésünkre, egy részük doktori értekezés formájában, mint pl. Németh, Mezősi, Koncz, Szabó, Felsmann, Vancsik, Csongrádi írásművei. Ezek viszonylag egzakt módon kezelik az általam is használt szektor-fogalmat, hangsúlyosabban jelenik meg a szektor, s környezete kapcsolata, s csak néhány forrásnál találkoztunk a szektor számviteli elemzésével (is). A makromutatók között megtalálhatók a következők: vállalkozások száma; alkalmazottak/foglalkoztatottak létszáma, nettó árbevétel, beruházások értéke, termelési érték, bruttó hozzáadott érték, belföldi árbevétel, exportárbevétel, beruházások értéke, termelési érték, bruttó hozzáadott érték, személyi jellegű ráfordítások, bruttó működési eredmény, egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel, bruttó hozzáadott érték, bruttó beruházás. A magánbiztonsági szektor elemzésénél módszertanában kiindulásnak tekintem Felméry tanulmányát, ugyanakkor nevezett szerző írásművében csak két alapadatot – a magánbiztonsági szektorban tevékenykedő vállalkozások számát, illetve a vállalkozásokban munkavállalók létszámát – vizsgál idősoros elemzéssel. Ő is megjegyzi, hogy problémák vannak a hivatalos statisztikai adatokkal.

Problémát jelent az elemzés során, hogy jelenleg szektorális szinten nincs arra kidolgozott egzakt módszertan, hogy az adott szektorhoz tartozó, vagy abban tevékenykedő vállalkozások bevételeinek/nyereségének hány százaléka melyik TEÁOR számhoz köthető, ahogy azt sem lehet egyértelműen kijelenteni, hogy pl. egy biztonsági rendszer kiépítése és telepítése során alkalmazott szerelési anyagok (pl.: kábelcsatorna, elektromos- és adatkábel, stb.)

villanyszerelési, vagy biztonságtechnikai szakáruházból származnak-e. Ezért (is) döntöttem úgy kutatásomban, hogy – bár a szektor szakmai folyóirataiban hirdető vállalkozások TEÁOR főtevékenysége viszonylag sok esetben nem az általunk vizsgált 8010, 8020, 8030 – csak az említett három főtevékenység alapján képezzek a vizsgálatba bevont cégek halmazát, s csak e halmazt, illetve e halmaztagok által a 2014-2018-as évek pénzügyi beszámolóikban szerepeltetett adatait elemezzem idősoros, illetve összehasonlító módszerekkel. A vizsgálandó vállalkozások gazdasági elemzésének adatforrásait szűkíti az a tény, hogy az egyéni vállalkozások jó része nem köteles mérleget készíteni, továbbá jelentős számban vannak olyan cégek, melyek nem, vagy nem rendszeresen adnak le pénzügyi beszámolót az Igazságügyi Minisztérium online rendszerébe. Elemzésembe ezért a pénzügyi szempontból csak a beszámolóval rendelkező, rendben működő társas vállalkozások adatait használtam. Mivel azonban ezek a cégek alkotják a szektor döntő többségét és működésük által mutatható be az ágazat teljesítménye, ezért ez nem torzítja a hazai biztonsági cégekről alkotott képet. A rendelkezésemre álló, 8010, 8020, 8030 főtevékenységi TEÁOR-számú vállalati szintű pénzügyi adatokat a mutatószámok képzése érdekében összegeztem.

Használatával feldolgozott források/adatbázisok:

- OPTEN Informatikai Kft. Céginformációs adatbázisa.

Eredményterméke értekezésemben:

- A magánbiztonsági szektor gazdasági helyzetének és foglalkoztatásának elemzése 2014 és 2018 és 2014 és 2021 között (empirikus részben).

5. Új tudományos eredmények

1. Elsőként igazoltam azon állításomat, hogy a szektor jelenlegi makro- illetve mikrokörnyezete nem kedvez a szektor jövőjének. Megállapításom újdonságértéke, hogy a PESTELECCI módszerével előttem még senki nem végezte el a szektor ilyen részletes makrokörnyezeti elemzését.
2. Adatbányászat és szektorális elemzéssel igazoltam azon állításomat, hogy a szektor gazdasági mutatószámai egy gazdasági értelemben lomha, nehezen fejlődő szektor képét mutatják. Ennek újdonságértékét abban látom, hogy előttem még senki nem vizsgálta meg ilyen aspektusból és ilyen alapossággal a magánbiztonsági szektor gazdasági potenciálját. Ez differenciálja azt a képet, mely eddig a magánbiztonsági szektorral kapcsolatban kialakult.
3. Online nagymintás kérdőívvel igazoltam, hogy a munkavállalók többsége alulmotivált, nem kapja meg a szakmai, erkölcsi, anyagi támogatást. Kutatásom során feltártam az okokat. Az okok azonosítása jelenti ezen kutatásom újdonságértékét.
4. Fókuszcsoportos (szakértői) megkérdezéssel/beszélgetéssel igazoltam, hogy a szektor jövőképe elválaszthatatlan a mesterséges intelligenciától, s az MI kihívásaira a szektor nem rendelkezik megfelelően proaktív válaszokkal. Kutatásom újdonságértéke, hogy előttem Magyarországon a magánbiztonság és a mesterséges intelligencia kapcsolódását még senki nem vizsgálta ilyen részletesen.

Összességében úgy gondolom, hogy értekezésemmel hozzájárultam a biztonság fogalma és tartalma inter- és multidiszciplináris keretének a megalkotásához. Hozzájárultam továbbá a szektor

fejlődését gátló okok feltárásához, illetve rámutattam, hogy annak ellenére, hogy a szektor fejlődése stagnál, illetve visszafejlődés tapasztalható, a biztonsághoz köthető szakmákkal, végzettségekkel és modern ismeretekkel rendelkező munkavállalók a munkaerőpiacon keresettek.

6. Az eredmények hasznosítási lehetősége

Értekezésemhez kapcsolódóan – pontokba szedve – az alábbi ajánlásokat fogalmazom meg:

1. Az SzVMSzK az értekezés alapján – objektív kutatási eredményekre, mint tényekre hivatkozva – hatékonyabb lobbitevékenységet tud folytatni a szektor makrokörnyezetének kedvező megváltoztatására (pl.: törvények/rendeletek módosítása).
2. A magyarországi magánbiztonsági szektor vezetői számára az eredmények ismeretében csoportos tréningeket, illetve egyéni tanácsadást/coachingot lehet szolgáltatni, melyek révén elő lehet segíteni a digitális korhoz illeszkedő kompetenciáik fejlesztését.
3. Bármely szervezet számára tanácsadás/szakértői tevékenység keretében az általam bemutatott és részletesen elemzett 2. ábra alapján a biztonsági kultúrát megfelelő módon lehet integrálni a vállalati kultúrába, aminek gyakorlati haszna a biztonsági fókusz erősödése valamennyi munkaterületen, munkacsoportban és munkavállalóban.
4. Az OPTEN Kft-vel együttműködve éves szinten lehet vizsgálni az értekezésemben bemutatott szempontok alapján a szektor gazdasági és foglalkoztatási adatait, aminek a révén a

szeleorról a két terület vonatkozásában az aktuális helyzet, valamint a szektor jövője is előre jelezhető.

5. A téma – az említett forgatókönyvek mentén – tovább kutatható, s elsősorban az olyan vállalkozások alaposabb megismerése a célszerű, amelyeknél megtörtént az ipar 4.0-ra történő átállás nem csak a gyártási folyamatok, hanem a biztonság(technika)i rendszerek vonatkozásában is.
6. Az értekezésben leírtak figyelembe vételével, valamint az itt szerzett tapasztalatok alapján el lehet indítani a magánbiztonsági szektor munkavállalói számára is a jó gyakorlatok megismerési programját (pl.: biztonság(technika)i tréningek, továbbképzések, gyakorlati képzések, valamint az ezekhez kapcsolódó modern tananyagok (pl.: könyvek, jegyzetek, online, interaktív tananyag) fejlesztése).

7. Irodalomjegyzék

- ABBAS, M. B.: *Fear, Panic, and Anxiety: A Comparative Review of the Behavioural Responses of Animals and Humans to Threats*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2015.
- ACSÁDY I. (szerk): *Az Athenaeum kézi lexikona: A tudományok enciklopédiája, különös tekintettel Magyarországra*. Budapest: Athenaeum, 1891-1893
- Advancing Security Worldwide (ASIS) <https://www.asisonline.org> megtekintés: 2022.12.20.
- AMBRIS J. – HERENDI D. – NÉMETH S. – OBERT F. – OROVECZ I. – PATYI S. – SEEMANN L. – SZAKÁL B.: *Országvédelem, polgári védelem, katasztrófa elhárítás*.

- Biztonságszervezés.* Budapest: BME Mérnöktovábbképző Intézet, 2003.
- ARONSON, E.: *A társas lény.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 2008.
 - *Az infokommunikációs szektor helyzete.* Budapest: KSH, 2019.
 - BABBIE, E.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata.* Budapest: Balassi Kiadó, 2000.
 - BALCOMBE, J.: *Pleasurable Kingdom: Animals and the Nature of Feeling Good.* London: St. Martin's Griffin, 2007.
 - BALLA Z.: *Monográfia a rendészetről.* Budapest: Rejtjel Kiadó, 2016.
 - BÁN E. – KRESALEK P. – PUCSEK J.: *A vállalati gazdálkodás elemzése.* Budapest: Perfekt, 2017.
 - BEKOFF, M.: *The Emotional Lives of Animals: A Leading Scientist Explores Animal Joy, Sorrow, and Empathy – and Why They Matter.* Novato: New World Library, 2008.
 - BEREGNYEI J.: *Jegyzet és segédanyag a Személy- és vagyongőr munkaköréhez kapcsolódó tudnivalókról.* Budapest: szerzői kiadás, 2014.
 - BEREK L. – BEREK T. – BEREK L.: *Személy- és vagyongörbiztonság.* Budapest: Óbudai Egyetem, 2016.
 - BEREK L.: *Biztonságtechnika.* Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014.
 - BÍRÓ T. – KRESALEK P. – PUCSEK J. – SZTANÓ I.: *A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése.* Budapest: Saldo, 2016.
 - BODA J. (főszerk.): *Rendészettudományi szaklexikon.* Budapest: Dialog Campus, 2019.

- BODON F. – BUZA K.: *Adatbányászat*. Budapest: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, 2014.
- BODON F.: *Adatbányászati algoritmusok*. Budapest: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, 2010.
- BOGNÁR B. – BONNYAI T. (szerk.): *Kritikus infrastruktúrák védelme*. Budapest: Dialog Campus Kiadó, 2019.
- CHENEY, D. L. – SEYFARTH, R. M.: *How Monkeys See the World: Inside the Mind of Another Species*. Chicago: University of Chicago Press, 1992.
- CHRISTIÁN L. – MAJOR L. – SZABÓ Cs.: *Biztonsági vezetői kézikönyv*. Budapest: Dialog Campus Kiadó, 2019.
- CHRISTIÁN L. – ROTTLER V.: *Magánbiztonsági helyzetértékelés 2019-2020*. Glossa Iuridica VIII. évfolyam, 1-2. szám, 2021.
- CHRISTIÁN L. (szerk.) (2014): *A magánbiztonság elméleti alapjai*. Budapest: NKE Rendészettudományi Kar, 2014.
- CHRISTIÁN L. (szerk.): *A magánbiztonság elméleti alapjai*. Budapest: NKE Rendészettudományi Kar, 2014.
- CHRISTIÁN L.: (szerk.) *Személy- és vagyonvédelem*. Budapest: NKE RTK, 2014.
- CHRISTIÁN L.: *A magánbiztonság és önkormányzati rendészet egyetemi szintű képzése*. Belügyi Szemle, 66(11), 2018. pp. 85–86.
- CHRISTIÁN L.: *Alapismereti jegyzet ifjú polgárőröknek*. Budapest: Országos Polgárőr Szövetség, 2015.
- CHRISTIÁN L.: *Magánbiztonság I-II*. Budapest: NKE RTK, 2018.
- Confederation of European Security Services (CoESS) <https://www.coess.org> megtekintés: 2022.12.20.

- COPELAND, T. – KOLLER, T. – MURRIN, J.: *Vállalatértékelés*. Budapest: Panem Kft., 1999.
- CZENCZER O. – RUZSONYI P (szerk.), *Büntetés-végrehajtási reintegrációs ismeretek*. Budapest: Dialog Campus, 2019.
- Csányi V.: *Az emberi viselkedés*. Budapest: Sanoma Kiadó, 2007.
- CSEGE Gy.: *Élőerős őrzésvédelem továbbképzésének, fejlesztésének lehetőségei a 21. századi biztonsági kockázatok tükrében*. (doktori disszertáció) Budapest: Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2017.
- CSEGE Gy.: *Magánbiztonság II. kötet*. Budapest: Belügyminisztérium, 2018.
- CSEH-SZOMBATHY L. – FERGE Zs.: *A szociológiai felvétel módszerei*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1971.
- CSERÉP A. – JELICS M. – HERWERTH M. – ERCSE S. – KÁKONYI Gy. – KALÓ J. – KERÉKES J. – REGŐS V. – GONDA B. – SZILÁGYI Sz. – CSENGERI P. – BREYER G. – CSEH A.: *Vagyonvédelmi nagykönyv*. Budapest: CEDIT, 1997.
- CSERÉP A.: *Személy- és vagyonvédelmi ABC*. Pécs: VALERIA Security Vagyonvédelmi és Szolgáltató Kft., 2000.
- CSONGRÁDI Gy.: *A magánszektor szerepe a nonprofit szféra finanszírozásában – különös tekintettel a közbiztonsággal foglalkozó szervezetekre*. Budapest: Óbudai Egyetem, 2018.
- DALLOS E. – MOLNÁR I. J.: *BIZTONSÁG ÉS ÉLHETŐSÉG A XXI. SZÁZADBAN*. Budapest: A Biztonságos és Élhető Városokért Egyesület (BEVE), 2020.

- DAMODARAN, A.: *A vállalatértékelés kézikönyve*. Budapest: Alinea Kiadó, 2015.
- DEVECSAI J. – NÁN J. – VARGA M. – GÁBOR L. (szerk.): *Hivatása a védelem*. Budapest: Cedit 2000 Kft., 1999.
- ELEKES E. *A szervezeti kultúra és a szervezetfejlesztés kapcsolata*. Magyar Rendészet 2014/4. pp. 25–40.
- EN 15602:2008 Security service providers – Terminology
- ENGLER Á. – PUREBL Gy. – SUSÁNSZKY É. – SZÉKELY A.: *Magyar Lelekiállapot 2021*. Budapest: Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért, 2022.
- ÉVA K.: *Számvitel-elemzés I*. Budapest: Perfekt, 2006.
- FÁBIÁN P.: *A magánbiztonsági szektor aktuális kihívásai a globális veszélyek relációjában*. Budapest: Óbudai Egyetem, 2021.
- FÁBIÁN P.: *A magánbiztonsági tevékenység magyarországi jogi szabályozásának kialakulása és kezdetei*. Biztonságtudományi Szemle 2021. 1. szám. pp. 111-122.
- FARKAS P.: *A magánbiztonság és az önkormányzati rendészet fogalma, kialakulása, kapcsolata és fejlődése*. Budapest: NKE, 2019. (szakdolgozat)
- FELMÉRY Z.: *Mennyi az annyi? A biztonsági magánvállalkozások belbiztonsági tevékenységet végző munkatársainak létszáma*. Nemzet és Biztonság, pp. 121-128, 2017/4.
- FELSMANN B. T.: *Vállalati teljesítmény intézményi korlátok között: Stratégiai adaptáció és vállalati koevolúció a magyar energiakereskedelmi szektorban*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2018.

- FICHTINGER Gy.: *A biztonsági kultúra felmérése és az eredmények hasznosítása nukleáris létesítményeknél*. Budapest: Országos Atomenergia Hivatal, 2015.
- FINSZTER G.: *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, 2013. pp. 37-39.
- FINSZTER G.: *A rendészeti szervek működésének jogi alapjai*. Budapest: RTF Alkotmányjogi és Közigazgatási Jogi Tanácsék, 2008.
- FOUCAULT, M.: *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York: Vintage Books, 2012.
- FREEDMAN D. – PISANI R. – PURVES: *Statisztika*. Budapest: Typotex, 2005.
- GAZDAG F. – REMEK É.: *A biztonsági tanulmányok alapjai*. Budapest: Dialog Campus, 2018.
- GLASSNER, B.: *The Culture of Fear*. New York: Basic Books, 2018.
- GORDON, W. – LANGMAID, R.: *Kvalitatív piackutatás*. Budapest: HVG Kiadó, 1997.
- GREEN, G.: *Introduction to security*. Boston: Butterworth. 1981.
- HAJESKI, N.: *Every Dog: A Book of Over 450 Breeds*. Richmond Hill: Firefly Books, 2016.
- HANTOS Z.: *Több mint ezer biztonsági cég tűnt el 2016 óta* (sajtóközlemény). Budapest: OPTEN Kft., <https://www.opten.hu/kozlemenyek/tobb-mint-ezer-biztonsagi-ceg-tunt-el-2016-ota> (megtekintés: 2020.01.17.)
- HÉRA G. – LIGETI Gy. *Módszertan – a társadalmi jelenségek kutatása*. Budapest: Osiris Kiadó, 2005.

- HIMBER P. – KAPÁ SINÉ B. M. – KOVÁ CSNÉ S. P.: *Számvitel-elemzés II.* Budapest: Perfekt, 2006.
- HINTON, S.E.: *The Outsiders.* New York: Penguin Group, 2006.
- HORVÁ TH D. – MITEV A.: *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv.* Budapest: Alinea Kiadó, 2015.
- HORVÁ TH J.: *Gondolatok a rendőrség szervezeti kultúrájáról.* In: *Quo vadis rendvédelem? A rendészet kultúrája – kulturált rendészet.* Konferenciakiadvány. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények. XI. kötet., 2010. pp. 21–31.
- HOVÁ NSZKI A.: *A tipikus és az atipikus foglalkoztatás Magyarországon.* Munkaügyi Szemle, 2005/7-8. szám, 30-36 pp.
- International Committee of the Red Cross *THE MONTREUX DOCUMENT.* Genf: ICRC, 2009.
- ISO 18788:2015 Management system for private security operations – Requirements with guidance for use
- ISO 28000:2022 Security and resilience – Security management systems — Requirements
- ISO/IEC 27001:2022 Information security, cybersecurity and privacy protection – Information security management systems – Requirements
- JACOBS, O. – OESTREICHER, A.: *Mérlegelemzés.* Budapest: Kossuth Kiadó, 2000.
- JASENSZKY N. – REGÉ NYI K. M. – LIPPAI Zs.: *A biztonság tudatosság fogalma, fejlődése nemzetbiztonsági, terrorrelhárítási és magánbiztonsági szempontból.* NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE 9. évfolyam 4. szám, 2021. pp. 3–17.
- JÁ VOR E.: *Fésületlen gondolatok a biztonságról.* Nemzetbiztonsági szemle, MMXIV/III, 2014.

- JUHÁSZ M. – VASVÁRI F.: *A biztonság tudatos vezetői attitűd vizsgálata*. VEZETÉSTUDOMÁNY/BUDAPEST MANAGEMENT REVIEW LII. Évf. 2022. 1.
- KÁKONYI Gy.: *Zárak, lakatok*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1986.
- KALÓ J. – BUZÁS G. – SIMON A. – TAKÁCS P.: *Személy- és vagyonvédelem*. Budapest: Örtanoda Kft., 2002.
- KÁRMÁN J.: *Betörés elleni védelem néhány gyakorlati kérdése*. Budapest: OMIKK, 1988.
- KAROLINY M. – POÓR J. (szerk.): *Emberi erőforrás menedzsment kézikönyv – Rendszerek és alkalmazások*. Budapest: Wolters Kluwer, 2017.
- KISS D.: *A munkásörsg története és előzményei*. Budapest: Magyar Napló Kiadó Kft., 2017.
- KONCZ G.: *A szolgáltató szektor és a városhálózat kapcsolatának vizsgálata az Észak-alföldi régióban*. Debrecen: Debreceni Egyetem, 2010.
- KOVÁCS G.: *A rendészeti szervek szervezeti kultúrájának összetevői és sajátosságai, a téma feldolgozása a Rendőrtiszti Főiskola vezetéselméleti oktatásában*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, X. Kötet. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Pécsi Szakosztály, 2009.
- *Közszolgálati Online Lexikon*. <https://lexikon.uni-nke.hu> (megtekintés: 2023.02.10.)
- KRAJNC Z. (főszerk.): *Hadtudományi lexikon*. Budapest: Dialóg Campus, 2019.
- KRIPPENDORFF, K.: *A tartalomelemzés módszertanának alapja*. Budapest: Balassi Kiadó, 1995.

- KRIZBAI J.: *A szervezeti kultúra fejlesztésének kérdései a honvédségben*. HADTUDOMÁNY 2019/3.
- KULT K. (szerk.): *Vállalatértékelés – egyszerűen, megbízhatóan*. Budapest: Fórum Média Kiadó Kft., 2003.
- LACZÓ Gy.: *A Zala megyei rendőr-főkapitányság szervezeti kultúrájának jellemzői, hatékonyabbá tétele*. Diplomamunka. Budapest: Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Kar, 2018.
- LANGER K.: *Kvalitatív kutatási technikák*. Gödöllő: Szent István Egyetem, 2009.
- LETT B. – STARK M. – SZÚCS R. – HORVÁTH S.: *Amit a számvitel, számok mutatnak a magán-erdőgazdálkodási társas vállalkozásokról*. Sopron: Soproni Egyetemi Kiadó, 2018.
- LIPPAI Zs. – CHRISTÁN L.: *Újragondolt biztonság, kutatási jelentés*. Belügyi Szemle, 71(1), 2023. pp. 53–76.
- *Magyar értelmező kéziszótár online változata*.
<https://www.szotar.net/szocikk/lerte022003-69228-vea> (megtekintés: 2023.02.13.)
- MALHOTRA, K. N.: *Marketingkutatás*. Budapest: KJK Kereszöv, 2002.
- MCINERNEY, J.: *Bright Lights, Big City*. New York: Vintage Books, 1984.
- MEAD, G. H.: *Mind, Self, and Society*. Chicago: University of Chicago Press, 2015.
- MEALEY, L.: *The Biology of Peace and War: Men, Women, and the Genesis of Conflict*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, Inc, 1997.
- MÉSZÁROS B.: *A magánbiztonság és a rendészettudomány kapcsolódási pontjai*. In: BODA J. – FELKAI L. – PATYI A.

- (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2017. pp. 380-381.
- MEZŐSI A.: *A szabályozó eszközök rengetegében. A villamosenergia-szektor piaci kudarcait kezelő szabályozó eszközök egymásra hatásának vizsgálata*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2014.
 - *Módszertan*. Budapest: KSH, s.a.
 - MOFFETT, M. W.: *The Human Swarm: How Our Societies Rise, Thrive and Fall*. New York: Basic Books, 2019.
 - MOKSONY F.: *Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése*. Budapest: Osiris Kiadó, 1999.
 - MÓR J. (főszerk): *Révai nagy lexikona: Az ismeretek enciklopédiája*. Budapest: Révai, 1911-1935.
 - NAGY T.: *Biztonság és biztonságstudomány*. Budapest: Magyar Biztonságtudományi Társaság, 2001.
 - National Association of Security Companies (NASCO) <https://www.nasco.org> megtekintés: 2022.12.20.
 - NATTINGA, D.: *Data Science Algorithms in a Week*. Birmingham: Packt Publishing, 2017.
 - NCERT *Introduction to Security Services* (oktatási anyag). <https://ncert.nic.in/vocational/pdf/iesg101.pdf> megtekintés: 2022.12.20.
 - NÉMETH G. T.: *A hazai távhőszolgáltató szektor árképzésének fejlesztése*. Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem, 2008.
 - NÉMETH G.: *A védelmi szektor transzformációját befolyásoló tényezők*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2017.

- O'BRIEN, I.: *Kutyalexikon A-tól Z-ig*. Budapest: Fantastico Kiadó, 1998.
- PALKOVICS L.: *Szakképzés 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakpolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira*. Budapest: Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2019.
- PIERSON, L.: *Data Science for dummies*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2017.
- PIRGER T.: *A rendvédelmi szervek szervezetikultúra-vizsgálata*. (doktori disszertáció). Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem, 2015.
- ROBBINS S. P. (1993): *Organizational behavior*. New Jersey: Prentice-Hall International, 816 p.
- ROHÁCS J. – HORVÁTH Zs. Cs.: *A repülésbiztonság problémája és fejlesztési tervei*. Repüléstudomány közlemények, XXV. évf. 3. szám, 2013.
- ROTTLER V. – KOVÁCS S. (2022).: *A magánbiztonság kezdetei és a magyar magánbiztonsági szektor fejlődése az első törvényi szintű szabályozásig*. Belügyi Szemle, 70(3), 2022. pp. 539–558.
- ROTTLER V.: *A hazai magánbiztonsági rendszer átfogó értékelése nemzetközi kitekintéssel – riválisból nélkülözhetetlen együttműködő partner*. Doktori disszertáció. Budapest: PPKE, 2021.
- ROTTLER V.: *Gondolatok a magánbiztonság köréből*. Magyar Rendészet 2019/4.
- SÁNDOR I.: *Marketingkommunikáció*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1987.

- SCHEIN, E. H. (1985).: *The Corporate Culture Survival Guide*. San Francisco: Jossey-Bass.
- SCHMARZO, B.: *Big Data MBA*. Indianapolis: John Wiley & Sons, 2016.
- SCIPIONE, P. A.: *A piackutatás gyakorlata*. Budapest: Springer Hungarica, 1994.
- SEBŐK M. (szerk.): *Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat a politikatudományban*. Budapest: L'Harmattan, 2016.
- SHAPIRO, L. R. – MARAS, M-H. (szerk.): *Encyclopedia of Security and Emergency Management*. Springer Cham, 2021.
- SIMON F. N.: *Az iparórség*. In: PARÁDI J. (szerk.): *Emlékkönyv Öry Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Budapest: Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság, 2018.
- SZABÓ A.: *Az élőerős objektumörzés és a tekintélyelvű vezetési stílus kapcsolata*. *Hadmérnök XII. Évfolyam 3. szám* – 2017. szeptember.
- SZABÓ A.: *Különböző rendeltetésű szervezetek objektumainak őrzésbiztonsági feladatait ellátó személy- és vagyonörök gyakorlati képzési-fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata és elemzése*. (doktori disszertáció). Budapest: Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, 2022.
- SZABÓ Cs.: *A magánbiztonsági szektor szakmai felügyeletének és ellenőrzési modelljének vizsgálata a rendőrség hatósági ellenőrzésének vonatkozásában*. *Magyar Rendészet* 2018/4. pp. 173-187.
- SZABÓ I.: *A kutatási infrastruktúrák szerepe a vállalalkozási és akadémiai szektor együttműködésében*. Miskolc: Miskolci Egyetem, 2018.

- SZABÓ J. (szerk.): *Hadtudományi Lexikon*. Magyar Hadtudományi Társaság, 1995.
- SZABÓ L. – SZIGETI L.: *Magánbiztonság, rendészet, rendvédelem*. Pécsi Határőr Tudományos közlemények 12., 2011. pp. 407–411.
- SZALAY F. – KUTSERA P. – MIKLÓS I.: *Magánbiztonság*. Budapest: NKE RTK, 2019.
- Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara etikai szabályzata. https://www.szakmaikamara.hu/files/Etikai_szabalyzat_2016-01-15.pdf (megtekintés: 2022.12.27.)
- SZILI L. (szerk.): *Személy- és vagyonőrök, biztonságtechnikai szakemberek tankönyve*. Budapest: Pro-Sec Kft., 1997.
- SZÖVÉNYI Gy.: *Biztonságszervezői menedzsment*. Budapest: PRO-SEC Kft., 2003.
- SZÖVÉNYI Gy.: *Biztonságszervezői menedzsment*. Budapest: ProSec, 2003.
- TAKÁCS A.: *Vállalatértékelés magyar számviteli környezetben*. Budapest: Perfekt, 2015.
- TIKK D. (szerk.): *Szövegbányászat*. Budapest: Typotex, 2007.
- TOMPA M.: *Vagyon-, vállalatértékelés*. Budapest: Saldo Pénzügyi Szervező és Tanácsadó Vállalat, 1989.
- TÓTH A. – TÓTH L.: *Biztonságtechnika*. Budapest: NKE Rendészettudományi Kar, 2014.
- VANCSIK J.: *A kkv szektor versenyképességének vizsgálata klaszterek segítségével*. Veszprém: Veszprémi Egyetem, 2019.
- VERESS I.: *Kutyalexikon*. Budapest: Arión Kiadó, 2004.
- VICSEK L.: *Fókuszcsoport*. Budapest, Osiris kiadó, 2006.

- WAAL, F. d.: *Mama's Last Hug: Animal Emotions and What They Tell Us About Ourselves*. New York: W. W. Norton & Company, 2020.
- WAAL, F. d.: *Our Inner Ape: A Leading Primatologist Explains Why We Are Who We Are*. Stanford: Granta Books, 2006.
- WAAL, F. d.: *The Age of Empathy: Nature's Lessons for a Kinder Society*. New York: Crown, 2010
- Wilson, E. O.: *The Social Conquest of Earth*. New York: Liveright, 2013.
- WILSON, E. O.: *The Social Conquest of Earth*. New York: W. W. Norton & Company, 2012.

8. Publikációk

8.1. A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények

1. *A (magán)biztonsági szektorra legjellemzőbb biztonsági ór, illetve a személy- és vagyonőr képzések népszerűek.*
 - KOLLÁR Cs.: *A 2010 és 2019 közötti időszak legnépszerűbb államilag elismert OKJ szakképesítéseinek elemzése*. MUNKAÜGYI SZEMLE ONLINE 2020: május, 2020. pp. 1-13.
2. *A szektor jelenlegi makro- illetve mikrokörnyezete nem kedvez a szektor jövőjének.*
 - HANTOS Z. – KOLLÁR Cs.: *A magánbiztonsági szektor elemzése a 2014 és 2018 közötti időszak pénzügyi*

beszámolóinak bizonyos adatai alapján. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 2: 1, 2020. pp. 61-73.

3. *A szektor gazdasági mutatószámai egy gazdasági értelemben lomha, nehezen fejlődő szektor képét mutatják.*

- HANTOS Z. – KOLLÁR Cs.: *A magánbiztonsági szektor elemzése a 2014 és 2018 közötti időszak pénzügyi beszámolóinak bizonyos adatai alapján.* BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 2: 1, 2020. pp. 61-73.

4. *A munkavállalók többsége alulmotivált, nem kapja meg a szakmai, erkölcsi, anyagi támogatást.*

- KOLLÁR Cs.: *A magánbiztonsági szektor fontosabb pozícióinak és foglalkoztatási formáinak a vizsgálata.* BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-) 69: 2, 2021. pp. 227-246.

5. *A szektor jövőképe elválaszthatatlan a mesterséges intelligenciától, s a mesterséges intelligencia (MI) kihívásaira a szektor nem rendelkezik megfelelően pro-aktív válaszokkal.*

- HEITLERNÉ LEHOCZKY M. – KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia múltja, jelene és jövője a senior és a junior szakértők szemszögéből: 1. rész.* BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 4: 1, 2022. pp. 117-129.
- HEITLERNÉ LEHOCZKY M. – KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia múltja, jelene és jövője a senior és a junior*

szakértők szemszögéből: 2. rész. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 4: 2, 2022, pp. 87-101.

- KISS Cs. – KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia hatása a társadalomra.* HADTUDOMÁNY: A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA 32: 4, 2022. pp. 62-78.
- KOLLÁR Cs.: *A magyarországi magánbiztonsági szektor válasza a mesterséges intelligencia kihívásaira, avagy: Biztonság és technika a mesterséges intelligencia korában.* In: KISS G. (szerk.): 30TH ANNIVERSARY CONFERENCE OF THE SAFETY AND SECURITY ENGINEERING EDUCATION: A BIZTONSÁGTECHNIKAI MÉRNÖK KÉPZÉS 30 ÉVI JUBILEUMI KONFERENCIÁJA. Budapest: Óbudai Egyetem (2023) pp. 35-56.

8.2. Az értekezéshez kapcsolódó további tudományos közlemények

1. ANTALIK, I. – DÚS M. – GÁBRIELNÉ T. Gy. – GŐSI M. – HORBULÁK Zs. – JUHÁSZ T. – KOLLÁR Cs. – KOVÁCS I. É. – MADARÁSZ I. – MIHÁLY N.: *Foglalkoztatás-atipikus foglalkoztatás a magyar-szlovák határmentén – Komárom – Komárom és Párkány-Esztergom térségeiben.* Gödöllő: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Selye János Egyetem Gazdasági Kar, 2014.
2. CAREGLIO, D – MOREIRA, A. I. – CECILIO, A. – BAHÓN, A. – CASACCIO, F. – DIMOVA, R. – DOVRAMADJIEV, T. – JAKOBI, A. – KOLLAR Cs. –

- SUKHOVII, I. – SZABÓ Gy.: *BOOKLET – An essay on the life in the AI era* (2022). A result of the Erasmus+ project HEDY KA220-HEDY-000029536 – Cooperation partnership in the higher education., Funded by the European Union, A kiadásban az Óbudai Egyetem közreműködött, 2022.
3. CAREGLIO, D. – BAHÓN, C. ANGULO – MOREIRA, A.I. Alves – JAKOBI, A. – DIMOVA, R. – DOVRAMADJIEV, T. – EJUBOVIC, A. – SUKHOVII, E. – KOLLÁR, Cs. – SZABO, G.: *LIFE IN THE AI ERA First result of the Erasmus+ HEDY project*. In: JÄRVINEN, H-M. – SILVESTRE, S. – LLORENS, A. – NAGY B. (szerk.): SEFI 2022 50th Annual Conference of The European Society for Engineering Education Proceedings: Towards a new future in engineering education, new scenarios that European alliances of tech universities open up. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya, 2022. pp. 1031-1040.
 4. HEITLERNÉ LEHOCZKY M. – KOLLÁR Cs.: *ON THE ROAD TO HUMAN-SCALEARTIFICIAL INTELLIGENCE, AS SEEN BY OUR EXPERTS*. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 4: 1 (SI), 2022. pp. 5-21.
 5. KÁRÁSZ B. – KOLLÁR Cs.: *Leadership Responsibilities in Information Security Awareness Development*. ACADEMIC AND APPLIED RESEARCH IN MILITARY AND PUBLIC MANAGEMENT SCIENCE 19: 2. 2020, pp. 79-91., 13 p.
 6. KOLLÁR Cs. – NAGY B.: *A mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségei az objektumfelismerésben (második*

- rész). BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 3: 2, 2021, pp. 115-129.
7. KOLLÁR Cs. – NAGY B.: *A mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségei az objektumfelismerésben (első rész)*. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 3: 1. 2021, pp. 123-140.
 8. KOLLÁR Cs. – NAGY B.: *A mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségei az objektumfelismerésben (első rész)*. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 3:1, 2021, pp. 123-140, 18 p.
 9. KOLLÁR Cs. – NAGY B.: *A mesterséges intelligencia felhasználási lehetőségei az objektumfelismerésben (első rész)*. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 3:2, 2021, pp. 115-129., 15 p.
 10. KOLLÁR Cs. – POÓR J.: *FOGLALKOZTATÁS - ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS MAGYAR ÉS SZLOVÁK VÁLLALATOKNÁL LONGITUDINÁLIS VIZSGÁLATOK TÜKRÉBEN*. SELYE E-STUDIES 1, 2016. pp. 1-16.
 11. KOLLÁR Cs. et. al: *Domotika 1*. Kolozsvár: Koinónia Kiadó, 2023, 305 p.
 12. KOLLÁR Cs.: *A biztonságtudatosság oktatása a mesterséges intelligencia fókuszában*. In: TÓTH P. – BENEDEK A. – MIKE G. – DUCHON J. (szerk.): *Fejlődés és partnerség a felsőoktatásban határok nélkül – Development and Partnership in HE without Borders Budapest: BME Gazdaság- És Társadalomtudományi Kar Műszaki Pedagógia Tanszék*, 2019. pp. 631-641.

13. KOLLÁR Cs.: *A grafológusi és az írásszakértői munka komparatív elemzése*. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-) 68: 2, 2020, pp. 23-40., 18 p.
14. KOLLÁR Cs.: *A magyarországi online csalások fontosabb tulajdonságai: A 2013 és 2016 között elkövetett releváns bűnesetek elemzése*. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-) 66: 10, 2018, pp. 56-70., 15 p.
15. KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia és a kapcsolódó technológiák bemutatása a biztonságstudomány fókuszában*. In: RAJNAI Z. (szerk.): *Kiberbiztonság – Cybersecurity 2*. Budapest: Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori iskola, 2019. 247 p. pp. 47-61.
16. KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia jelene és jövője a katonai és a polgári képzés fókuszában*. In: BÁNYÁSZ P. – HARANGI-TÓTH Z. – KOLLÁR Cs. – LASKA P. – MÁRTON S. – SZARKA Cs. – VINCZE T. (szerk.): *Generációs-pecifikus oktatásmódszertan alkalmazása a polgári és katonai oktatásban*. Budapest: HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Nonprofit Kft. 2023, pp. 31-44., 14 p.
17. KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia kapcsolata a hűmán biztonsággal*. NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE (ONLINE) 6: 1, 2018 pp. 5-23., 19 p.
18. KOLLÁR Cs.: *A mesterséges intelligencia megjelenése a biztonságstudományban*. In: KARLOVITZ T. J. (szerk.): *What will our Future be Like?* Grosspetersdorf: Sozial und Wirtschafts Forschungsgruppe, 2023, pp. 242-256. , 15 p.

19. KOLLÁR Cs.: *A szakértővé válás, illetve a szakértők kiválasztásának és megkérdésének módszertani kihívásai*. VEZETÉSTUDOMÁNY vol. 49:2, 2018. pp. 63-75.
20. KOLLÁR Cs.: *A társadalmi kredit rendszeréből következő oktatási és képzési feladatok*. In: TÓTH P. – HORVÁTH K. – MAIOR E. – BARTAL M. – DUCHON J. (szerk.): *Neveléstudományi kutatások a Kárpát-medencei oktatási térben: Pedagogical Research in the Carpathian Basin Educational Space* Komárno, Szlovákia: Selye János Egyetem Tanárképző Kar, 2019. 621 p. pp. 531-547.
21. KOLLÁR Cs.: *A vezető személyes márkaépítésének információbiztonsági problémái*. JEL-KÉP: KOMMUNIKÁCIÓ KÖZVÉLEMÉNY MÉDIA 7: 1, 2018, pp. 97-108., 12 p.
22. KOLLÁR Cs.: *Arculattervezés* (2. kiadás). Budapest: PREMA Consulting, 2011.
23. KOLLÁR Cs.: *Az információbiztonság humán aspektusai: A biztonságtudatossági ellenőrzés során alkalmazott social engineering technikák elemzése a SPEAKING modell segítségével*. BELÜGYI SZEMLE: A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA (2010-) 66: 2, 2018. pp. 22-45.
24. KOLLÁR Cs.: *Elég intelligensek vagyunk az intelligens városhoz?* HADTUDOMÁNY: A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA 28: 1, 2018, pp. 132-150., 19 p.
25. KOLLÁR Cs.: *Életstratégiáink a bizonytalanság digitális korában*. BIZTONSÁGTUDOMÁNYI SZEMLE 4: 2 – Rajnai 60 különszám, 2022. pp. 57-69.

26. KOLLÁR Cs.: *Hamis és valós biztonságérzés*. MINDEN-NAPI PSZICHOLOGIA XIII. évf.: 5. szám, 2021, pp. 50-54.
27. KOLLÁR Cs.: *Kína és a társadalmi kredit rendszere*. HADTUDOMÁNY: A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA 30: 2, 2020, pp. 79-97., 19 p.
28. KOLLÁR Cs.: *Marketing kicsiknek és nagyoknak*. Budapest: PREMA, 2006.
29. KOLLÁR Cs.: *Marketing kicsiknek és nagyoknak*. Budapest: PREMA, Consulting, 2006.
30. KOLLÁR Cs.: *PR és sajtókapcsolatok* (2. kiadás). Budapest: PREMA Consulting, 2011.
31. KOLLÁR Cs.: *Reklám- és reklámszöveg kutatás*. Budapest: Protokollár Tanácsadó Iroda, 2004.
32. POÓR J. – BALOG G. – BÁLINT B. – DOBAY P. – KOLLÁR Cs.: *Integrált és integráló EEM-rendszerek és eszközök*. In: KAROLINY M. – POÓR J. (szerk.): *Emberi erőforrás menedzsment kézikönyv: Rendszerek és alkalmazások*. Budapest: Wolters Kluwer Kft. 2017, pp. 359-395., 37 p.